

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koronjske ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novaku na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Hinavščina in resnica.

Hinavščina nam je vselej zoperna in to nam postane ona še tembolj, čem manj ima človek za njo uzroka. Ona nam kaže tedaj človeka v vsej njegovi spridenosti.

Krivo ni, ako rečemo, da so naši polunemci v takem položaju, v katerem jim ni treba hinavščine. Noben las se jim ne krivi in nobena pravica se jim ne jemlje pod sedanjo vlado; ona ima za njih glas tenka, večkratni pretenka ušesa. Kar jim manjka, to je krmilo vlade. Njega ne držé njih močje v rokah, sicer pa je vse pri starem; nemski konj stoji še prej, kakor slej pri polnih jasilih v tem, ko drugi vlekó državni voz naprej in dobodo, ako ne gre z njim naglo ali dovolj dobro, za to zobati ne ovsa, nego bič.

Pri vsem tem pa je toliko kriča pri Nemcih, kaka da se jim godi krivica! Seveda. Naši Nemci so razvajeni. Dolgo, predolgo so bili celo državo imeli v rokah in v tem se jim je godilo dobro. Kamor je stopila noga Nemca, povsodi so stopila druga ljudstva nazaj in so bila še zadovoljna, ako jim je stopil z njo samo na tilnik, ne kar na glavo ali na prsi.

Sedaj pa ljudstva tega ne marajo več ter čutijo, da imajo tudi ona pravico živeti, toda tega ni kriva sedanja vlada, pri nas prav gotovo ne. Isti, neprijazen duh je še doma po vseh uradih, kjer in kakor smo ga bili tam v poprejšnjih letih imeli. Da bi se možje, ki ne znajo slovenski, odpravili pri nas iz uradov ali vsaj ne nastavili več po njih, to je naša pohlevna želja, toda kaj pravimo: želja, to je pravica, jasniša od solnca o belem dnevu.

Ali pri nas je v tem oziru vse, kakor je bilo, z vso skrbjo, ki jo imamo v tej reči, nismo doslej videli, da bi se bilo kje na bolje, znatno na bolje obrnilo. Le pičlo je v tem število izjem, pa so one za to tem bolj častne, kajti nekateri gospodje, izlasti pri političnih uradih, so že vendar-le izprevideli, da bode njih delo

imelo uspeha le takrat, ako se bodo z ljudstvom porazumeli v jeziku, ki ga govori ljudstvo. Le ti se učé slov. jezika. Mi vidimo na njih vsaj dobro voljo. Nekaj je to že, samo da je ubogo malo.

Vse eno pa je toliko kriča po svetu, da se godi Nemcem krivica. Kakor v odgovor na to, lahko samo vprašamo: kje in kaka krivica se jim godi? — Nemcu za to, ker je Nемеc, ne godi se in mi poudarjamo, da nočemo, naj se izgodi kje kateremu krivica. Ako je Nемеc uradnik in ga plačuje naše ljudstvo, to pa poleg ni več Nемеc, nego je uradnik in kakor takmu je treba, da ima lastnosti uradnika, take, vsled katerih v resnici lahko opravlja to, kar mu nalaga služba. Isto velja o vseh očitnih poslih. Ako tak ne zna jezika ljudi, ki ima z njimi opravka, manjka mu prva lastnost — ta, da ga ljudstvo razumeje. Mi vprašamo, kdo je v tem kriv, da se ne razumejo?

Odgovor ni drug mogoč, kakor to, da uradnik, kajti on je zavoljo ljudstva, ne pa ljudstvo zavoljo uradnika. V obče pa se človek le čudi uradniku, ki nastopi službo in je plačan za njo pa je ne more, ne zna opravljati. Očividno je krivica na njegovi, v prvi vrsti pa na strani one gosposke, ki nastavi tacega človeka v kraju, kjer za nj ni in ne bo po pravici mesta.

Če ima tak uradnik kaj vesti, mora, naj že hoče ali noče, odreči se taki službi. Da se to ne izgodeva od njih, posebno ako so Nemci, to vemo. Težje je pa to umeti že, ako se vpraša po uzroku. Naši Nemci, vse eno ali so v resnici Nemci ali bi le za take radi veljali, ti so mislili in še mislijo, da so v našem cesarstvu vse, drugi pa niso nič, ali pa so samo za to, da se jim pokaže, kaj da so Nemci.

Isto bi radi še zdaj imeli, toda moževi so spali in niso videli, da so se tudi druga ljudstva jela čutiti ter bi svojih ljudi ne dala več rada samo za hlapce Nemcem. In ker se prikazuje to zavedanje ljudstev sedaj, za to so vsi v ognju in krivi za Boga niso oni, nego

sedanji ministri in v prvi vrsti grof Taaffe. — Ljubi Bog, manj ni tega nihče kriv, kakor ravno grof Taaffe. On je ravno mož, ki še drži Nemcev vlado po koncu, na tihem sicer a to je vse eno, pri nas so kakor prej, tako slej Nemci na vrhu.

In ravno zoper njega so naši Nemci toliko hudi. V tem je grda hinavščina ali pa nevednost. Eno ali drugo je gotovo. Ker pa nečemo misliti, da vidijo naši, toliko prebrisani Nemci le dotlej, dokler seže njih roka, za to se nagibamo zmerom bolj na ono stran, da so hinavci, pravi pravcati hinavci.

Ne, gotovo naši Nemci ali kar so že, ti nimajo uzroka kričati, da se jim godi krivica, bolje, kakor pod to vlado se jim ne more posehmal goditi nikoli. Pri nas je sedaj še Nемец vse, več pa ne more biti tudi tačas, ako pridejo čisto njih možje na krmilo.

Molčala druga ljudstva ne bodo, časi, v katerih je bilo nemčurstvo cvelo, ne da bi se druga ljudstva bila za to izmenila — ti časi so minoli.

Nesreča v bavarski kraljevi rodovini.

Da bi kedaj kak kralj ali cesar sam, sit življenja, skočil v vodo, to se ni še z lehka zgodilo, zadnje nedeljo, o binkoštih, pa se je to zgodilo na Bavarskem. Kralj Ljudevit II. namreč je to storil v jezeru, ob katerem se razprostira park kraljeve graščine Berške.

Ker je kraljeva rodovina v bližnjem rodu naše cesarske hiše, zanima tudi nas ta čin kralja toliko bolj ter ga hočemo za to opisati, kolikor se to da po poročilih, ki so jih listi prinesli.

Ranjeci kralj se je porodil dne 25 avgusta 1845 in bil je kralj postal dne 10. marcija 1864, vladal je torej celih 22 let. Ves ta čas se ni veliko zmenil za vlado, ter jo je prepuščal svojim ministrom, sam pa je stavil na raznih krajih velike in umetne graščine, nasajal je krasne vrtove ter se kratko asil po gledaliških igrah. Le-te so se godile v krasnih gledališčih, po slovečih igralcih, večinoma pa le vpricho kralja samega.

Te reči so stale drag denar in kralj je prišel v hude denarne stiske. Kraljev stric, princ Luitpold, je bil vsled tega zadnje dni prevzel vlado ter so kralja hoteli djati pod varuha, češ, da je zblaznel. Njegov domači zdravnik, dr. Gudden je imel nalogo, nadzorovati ga. V nedeljo popoldne šel je kralj z dr. Guddenom na sprehod in kakor je bila podoba, bil je ves miren. Dr. Gudden je sam še sporočil v Monakovo, da stoji s kraljem dobro. Tisto popoldne pa ju dolgo ni bilo nazaj, šli so ju torej iskat. Preiskali so park in ob 11. po noči so našli kralja in doktorja — v jezeru. Nista še bila

sicer popolnem mrtva, toda rešiti ju ni bilo več mogoče.

Bila sta menda sedla na klop kraj jezera in se pogovarjala. V tem pa je vrgel kralj klobuk in zgornjo sukujo raz sebe ter skočil v jezero. Dr. Gudden skoči tak, kakor je bil, za njim, da ga reši, toda kralj močnejši od njega se brani in ga vsega okraspa po licu in čelu. Da je bil boj med njima hud, posname se lahko iz tega, ker se poznajo še globoke rane od kraljevih nohtov na zdravnikovem čelu. Izgoditi se je to utegnulo kje malo pred 7. uro, kajti kralju se je ustavila ura 5 minut pred 7. uro.

Zmešnjava je bila seveda sedaj velika. Princ Luitpold je izdal patent, da prevzame sedaj vlado za princa Otona, brata ranjcega kralja. Ta je po postavi pravi kralj, toda on je blazen in torej ostane vlada v roki princa Luitpolda.

Vojaštvo je že priseglo novemu kralju in princu Luitpoldu kot upravitelju države. Ljudstvo je ginjeno in govori še veliko mogočih in nemogočih reči o tej nesreči. Truplo ranjcega kralja pa so v ponedeljek ob poludvetih zvečer dekan Türk blagoslovili na dvorišču Berške graščine ter ga s tremi duhovniki spremili v Monakovo. Tje so ga v noči o poludveh pripeljali ter ga položili na mrtvaški oder v kraljevi palači.

Gospodarske stvari.

Koliko škode plevel dela.

Na plevel mora kmet vedno prav pazljiv biti, kajti po njem zemlja neizrečeno hitro ob vso moč pride.

Ni treba dokazov, koliko škode pleveli pridelovanim rastlinam narejajo, kakor sploh zemlji, celemu kmetijstvu in živinoreji. Kakor tolpa podgan v svinjskem koritu svinjam krmčam najboljšo krmo požeró in svinje od korita celo odganjajo in kakor trop vrabljev na kokošnjem dvoru domači perutnini najboljše zrnje izčivkajo, ravno tako odvzamejo pleveli koristnim rastlinam najboljšo rastlinsko hrano cele njive, prerastejo celo zemljišče in mu zrak, svitlobo in toploto jemljejo, zatirajo in preganjajo koristne rastline in tako kvarijo in manjšajo pridelek za petdeset in še več odstotkov. Nažeto žito je s plevelom pomešano in za prodajo nesposobno, med slamo se nahaja mnogo lesenege plevelovega steblovja, katerega živina neče jesti, zato posebno krave dolgo časa med slamo izbirajo in se ne najedó, kar čas krmiljenja po nepotrebnem podaljša, čas prebavljanja pa prikrajša in prospanje živine zadržuje.

Preganjanje in pokončevanje plevela na lastnem polju in zemljišču je tedaj jedna najimenitnejših nalog vsakega kmetovalca. Po or-